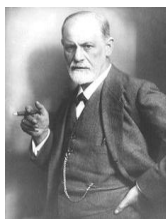

איך אפשר להשתלט על ילד פרא?

איך אפשר להשתלט על
ילד פרא? מקל וגזר, כשא קשה,
מטה רכה, חסד ורסן, פחד
ומים, שוט ונחלום,
לטוף במצח, יד לבנים, מתן ומנות,
ספוג וסרט,
סיר, ספר, סוף וספור.

יהודה ארלי

בואו ונבהיר לעצמנו, איזהו
התפקיד הראשון של החינוך.
הילד צריך ללמוד את חוכמת

כיבוש היצרים. אין אנו יכולים לתת לו
רשות ללכת באין מפריע אחר כל דחף
שבו. אילו עשינו זאת, היינו פותחים פתח
לניסויים מאלפים בפסיכולוגיה של הילד,
אבל החיים היו נעשים ללא-נשוא להורים,
והדבר היה מביא נזק גם לילדים, לקצתם
מיד ולאחרים כעבור זמן. משמע, החינוך
אין לו ברירה אלא לשים מעצורים
ואיסורים, להטיל לאווים, ואמנם עשה כך
החינוך וחזר ועשה בכל הזמנים.

זיגמונד פרויד, מבוא לפסיכואנליזה, תרגום חיים
איזק, ת"א: דביר 1988, עמ' 296-297

ומה תלמוד לומר: 'חושך שבטו שונא בנו'
(משלי יג:כד)? ללמדך, שכל המונע בנו
מן המרדות, סוף יוצא לתרבות רעה
ושונאהו ... כיוצא בו: 'ויאהב יצחק את
עשו' (כה-כח), לפיכך יצא לתרבות רעה
על שלא רידהו.

(מדרש תנחומא. שמות א')

רב הגיע לעיר אחת – קבע תענית על הציבור, אבל לא
הגיע גשם (למרות התענית). בא לפניו שליח ציבור
והתחיל להתפלל. אמר: "משיב הרוח" - ובאה רוח.
אמר: "מוריד הגשם" - וירד גשם. שאל אותו רב: מה
מעשיך? (כלומר: באיזו זכות שלך הגיע הגשם?) אמר
לו: אני מלמד ילדים קטנים לקרוא, ואני מלמד את בני
העניים יחד עם בני העשירים, ומי שלא יכול לשלם
אינני לוקח ממנו תשלום. ויש לי סלסלת ממתקים, ומי
שמתעצל ולא רוצה ללמוד - אני משחד אותו בממתק
ומפייס אותו עד שהוא בא ולומד.

(תלמוד בבלי, מסכת תענית, דף כ"ד, ע"א)

מעשה בבנו של גורגיוס שברח מבית הספר, והראה
לו אביו באזנו, ונתיירא מאביו, והלך ואיבד עצמו
בבור, ושאלו לרבי טרפון ואמר אין מונעין הימנו כל
דבר. ושוב מעשה בתינוק אחד מבני ברק ששיבר
צלוחית, והראה לו אביו באזנו, ונתיירא ממנו, והלך
ואיבד עצמו בבור, ובאו ושאלו לרבי עקיבא, ואמר
אין מונעין הימנו כל דבר. ומכאן אמרו חכמים אל
יראה אדם לתינוק באזנו אלא מלקהו מיד, או שותק
ולא אומר כלום.

(מסכתות קטנות, שמחות, פרק ב')